Ime predmeta 1	IDRIJSKE KLAVŽE
Ime predmeta 2	IDRIJCA WATER BARRIER
ID številka / EŠD	002.90.Idrija
Upravljavec	Center za upravljanje z dediščino živega srebra Idrija, Bazoviška 2, 5280 Idrija
Lastništvo	Javno
Lastnik	Republika Slovenija
ID številka / EŠD	EŠD 189
Klasifikacija dediščine	Transport – druge oblike transporta , Stavbna dediščina – druge vrste stavbne dediščine

OPIS

Kratek opis	Idrijske klavže so visoke, zidane vodne pregrade. Zgrajene so na premišljeno izbranem mestu. Vpete so v obrežne skale in se tesno prilegajo strugi vodotoka reke Idrijce. Zgrajena so iz klesanega kamna in imajo dva odvodna kanala, sta na vrhu polkrožne oblike. Zaščitene so z nadstreškom, ki je prekrit s skodlami. Po dimenziji in zmogljivosti veljajo za najmogočnejše med vsemi klavžami na Idrijskem.
Mere	Zgrajene so na nadmorski višini 732 m. Na kroni so dolge 41,4 m, povprečna širina klavž je 10,8 m (na osnovni podlagi 18 m), višina pa 15 m. Slap je skozi njih padal 4 m v globino. Odvodna kanala: širina 3,80 m, višina 5,60 m, vmes je stena širine 3,2 metra.

Materiali	Kamen, malta, skodle.
Datacija	1772
Avtor / Proizvajalec	Rudnik živega srebra Idrija; Idrijske klavže je projektiral Jožef Mrak.

Slikovne priloge

Prvotna raba	Zaradi odsotnosti ustreznih gozdnih cest in prevoznih sredstev je bil najbolj primeren način spravila lesa v dolino s pomočjo plavljenja po naravnih vodnih poteh. Zaradi velikih rudniških potreb po lesu so zgradili vodne pregrade. Zmogljivost Idrijskih klavž je bila do 10000 m^3 lesa. Svojstvena sta bila način gradnje in princip delovanja s poplavnim valom iz umetnega jezera za pregrado. Akumulirana voda (zajetje do 249.000 m^3), je po odprtju lesenih masivnih vrat odtekla skozi dva pretočna kanala in pripravljen les odnesla do Idrije. Tu so ga, na sotočju Nikove in Idrijce, zaustavile grablje (dolge 412,6 m). Zapleten mehanizem vzvodov so opravili z volovsko vprego. Klavže so bile opuščene po povodnji in podrtju grabelj leta 1926, zaradi ekonomske nerentabilnosti.
Sedanja raba	Idrijske klavže se ohranjajo, varujejo in prezentirajo kot pomembna dediščina rudarjenja v Idriji z izjemnimi univerzalnimi vrednotami. Zaradi estetske gradnje, izjemnih dimenzij, starosti in principa delovanja, spadajo klavže med najpomembnejše ohranjene objekte Rudnika živega srebra Idrija. Predstavljajo enkratni kulturnozgodovinski in tehniški spomenik evropskega pomena. Spričo svoje monumentalnosti, se je klavž oprijel vzdevek slovenske piramide. Nahajajo se v zavarovanem območju Krajinskega parka Zgornja Idrijca in so prosto dostopne obiskovalcem. Že v drugi polovici 80. let, so Soške elektrarne Nova Gorica zgradile jez za potrebe manjše hidro elektrarne. Po arhitektu klavž, Inženirska zbornica Slovenije podeljuje nagrado Jožefa Mraka za inovativnost na področju gradnje objektov.
Prvotna lokacija	2355 Vojsko, št. parcele 492/3, 605/9, št. stavbe 266.
Sedanja lokacija	Ni spremembe

STANJE OHRANJENOSTI

Zgodovina opravljenih posegov	V osemdesetih letih 20. stoletja, so potekala obnovitvena dela, ki so se končala leta 1992. Dela so bila usmerjena v stabilizacijo klavž (prezidava deformiranega zidovja, fugiranje spojnic, stabilizacija temeljev), zamenjana je bila strešna konstrukcija in streha. Od leta 2008 spomenik državnega pomena.
Sedanje stanje	dobro
Potrebni ukrepi	Izvajanje rednih vzdrževalnih del po programu, vključno z izvajanjem nadzora stanja ter ohranjanjem, varovanjem in prezentacijo dediščine.

DOKUMENTACIJA

Naslov / zbirka / povezave itd., kjer so dostopne podrobnejše informacije	- Register nepremične kulturne dediščine Republike Slovenije; - Zelenc, Anton, Matej Zupančič, Darjo Durjava, Žiga Jeriha. Vojsko - Idrijske klavže, EŠD 189: konservatorski načrt : mapa 01, mapa 03, mapa 04. Ljubljana, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Restavratorski center, 2010; - Odlok o razglasitvi tehniške dediščine v Idriji in njeni okolici za kulturne spomenike državnega pomena. Uradni list RS, št. 66/01, 55/02, 16/08; - Zakon o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1. Uradni list RS, št. 16/08, 20/09; - Brate, Tadej. Idrijske klavže. Kulturni in naravni spomeniki Slovenije, Zbirka vodnikov, 136. Maribor, 1985; - Jontes, Lieselotte. Idrijske vodne pregrade – klavže. Idrijski razgledi, 47, 2, 2002; - Leskovec, Ivana. Sledi življenja in časa, Idrijski razgledi, 48, 2, 2003, str. 19–35; - Žiberna, M. Idrijske klavže – zgodba o plavljenju lesa. Svet & ljudje 14, 3, 2010.

Izpolnjevalec	Mestni muzej Idrija
Izpolnjeval je	Miha Kosmač
Datum objave	2. 3. 2018
Datum urejanja	Never